

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 521/2022-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Slovenského pozemkového fondu**, Búdková 36, Bratislava, IČO 17 335 345, zastúpeného advokátskou kanceláriou URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., Havlíčkova 16, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Michalovce v konaní sp. zn. 16C/255/2016 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Michalovce v konaní sp. zn. 16C/255/2016 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Michalovce **prikazuje** v konaní sp. zn. 16C/255/2016 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Okresný súd Michalovce **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **492,31 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. augusta 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny

základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhuje prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznať finančné zadosťučinenie 7 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ vystupuje v namietanom konaní na okresnom súde v procesnom postavení žalovaného, proti ktorému sa žalobca žalobou z 9. decembra 2016 domáha určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v katastrálnom území [REDAKOVANÉ]. Okresný súd vo veci samej rozhodol rozsudkom č. k. 16C/255/2016 z 23. októbra 2020. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 6Co/53/2021 z 31. marca 2022 tak, že zrušil rozsudok okresného súdu a vec vrátil na ďalšie konanie. Po vrátení spisu okresnému súdu bolo vo veci nariadené pojednávanie na 14. október 2022.

3. Sťažovateľ namieta, že celkovo namietané konanie trvá viac ako päť rokov.

II.

Postup v konaní

4. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 521/2022 z 8. septembra 2022 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu. Podľa § 56 ods. 6 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd doručil ústavnú sťažnosť okresnému súdu na vyjadrenie.

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd vo vyjadrení nespochybnil celkovú dobu konania. Tiež potvrdil, že prvý termín pojednávania bol určený až 25. apríl 2018, pretože v roku 2017 (kvôli výstavbe a rekonštrukcii budovy súdu) mali sudcovia rozvrhom práce určený iba jeden pojednávací deň v týždni. Avšak súd tvrdí, že v tom období nebol nečinný, pretože vykonával v konaní úkony súvisiace s prípravou pojednávania [§ 167 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)]. Obdobie nečinnosti okresný súd ospravedlňoval práceneschopnosťou a následnou pracovnou dovolenkou zákonnej sudkyne. Aj napriek tomu, že spor sa týka určenia vlastníckeho práva, podstatou sporu bolo, či sporné nehnuteľnosti boli predmetom prechodu vlastníckeho práva zo Slovenskej republiky na vyššie územné celky. Preto je toho názoru, že išlo o spor právne zložitý na posúdenie.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.“ Podľa čl. 38 ods. 2 listiny: „Každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť iba v prípadoch ustanovených zákonom.“ Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru: „Každý má právo

na to, aby jeho záležitost bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. “

7. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. V obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07, III. ÚS 233/2022), čo umožňuje preskúmať ich namietané porušenie spoločne. Už uvedené sa rovnako vzťahuje aj na porušenie základného práva podľa čl. 38 ods. 2 listiny.

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre účastníkov (II. ÚS 32/02, obdobne rozsudok ESLP zo 16. 12. 2003 vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 58172/00). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

9. Predmetom namietaného konania je určenie vlastníckeho práva k sporným pozemkom. Podstatou sporu je určiť, či sporné nehnuteľnosti boli predmetom prechodu vlastníckeho práva zo Slovenskej republiky na vyššie územné celky. Rozdielnosť právnych názorov sa týka ustanovenia § 3b a násl. zákona č. 446/2001 Z. z. o majetku vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov. Aj napriek tomu, že určenie vlastníckeho práva patrí medzi bežnú agendu súdov, v tomto prípade je náležité uznanie konštatovania okresného súdu o skutkovej a právnej zložitosti veci. Ústavný súd preto pripomína, že medzi základne princípy CSP patrí spravodlivá ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov, a nie je teda možné preferovať iba rýchle skončenie súdneho konania (čl. 2 CSP).

10. V správaní sťažovateľa neboli zistené také skutočnosti, ktoré by prispeli k celkovej dĺžke konania. Avšak ústavný súd pri uplatnení finančného zadosťučinenia v okolnostiach prípadu zohľadnil okrem iného skutočnosť, že sťažovateľ sa nepokúsil upozorniť na zbytočné prietahy písomnou urgenciou alebo sťažnosťou adresovanou predsedovi okresného súdu.

11. Ústavný súd posudzoval celkovú dĺžku konania od podania žaloby (9. decembra 2016) do podania ústavnej sťažnosti (25. augusta 2022), teda dobu prevyšujúcu šesť rokov. Ak ústavný súd konanie všeobecných súdov charakterizuje ako celok, nemá až taký význam hodnotiť jednotlivé úkony súdu z hľadiska včasnosti ich vykonania (IV. ÚS 60/09, I. ÚS 76/09, I. ÚS 289/2010).

12. Z chronológie úkonov vyplýva, že okresný súd v konaní rozhodol rozsudkom z 23. októbra 2020. Predseda okresného súdu predĺžil zákonnej sudkyni lehotu na písomne vyhotovenie rozsudku do 23. decembra 2020. Sťažovateľ proti rozsudku okresného súdu podal 16. februára 2021 odvolanie. Okresný súd predložil spis krajskému súdu 20. apríla 2021. Z dôvodu kasačného rozhodnutia krajského súdu bol spis vrátený okresnému súdu 4. mája 2022. Odvolacie

konanie na krajskom súde trvalo jeden rok (od predloženia spisu 20. apríla 2021 do vrátenia veci okresnému súdu 4. mája 2022).

13. K celkovej dĺžke konania prispela skutočnosť, že okresný súd venoval štádiu konania s prevažne písomnými úkonmi (§ 167 CSP) takmer dva roky (od 21. decembra 2016 do 25. apríla 2018). V konaní boli odročené nasledujúce termíny pojednávania (i) 25. apríla 2018 z dôvodu predloženia listinných dôkazov sťažovateľa, (ii) 25. septembra 2018 z dôvodu zdravotných problémov povereného zamestnanca žalobcu, (iii) 26. novembra 2018 z dôvodu upresnenia žalobného petitu, (iv) 17. júla 2019 z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne a (v) 8. novembra 2019 z dôvodu kolízie pojednávania s konaním na Okresnom súde Svidník vo veci žalobcu.

14. Okresný súd ospravedlňoval obdobia nečinnosti rekonštrukciou budovy okresného súdu a práceneschopnosťou zákonnej sudkyne. Ústavný súd pripomína, že organizačné či systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017, III. ÚS 366/2022). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu.

15. Ústavný súd v súvislosti s uvedeným pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústreďená či neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (IV. ÚS 396/04). V súlade s judikatúrou ústavného súdu je optimálna doba rozhodovania na jednom stupni konania v trvaní troch rokov (rozsudok EŠLP z 20. 6. 2006 vo veci Obluk proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 69484/01). Ústavný súd dospel k názoru, že takýto postup možno okresnému súdu sčasti pričítať *i.a.* v dôsledku zrušenia v poradí prvého rozsudku.

16. Vzhľadom na uvedené okolnosti veci ústavný súd vyslovil porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa vyjadrenia okresného súdu je v konaní nariadený termín pojednávania na 14. október 2022. Aj napriek uvedenému ústavný súd doplnil ochranu aj o uloženie príkazu okresnému súdu vo veci konať (čl. 127 ods. 2 ústavy), keďže aj po meritórnom rozhodnutí súdu bude súd rozhodovať o trovách konania, a kým nie je rozhodnuté o všetkých zložkách veci, prípad sa nepovažuje za skončený.

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie a náhrada trov konania

17. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

18. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia celkom 7 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz

na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Zohľadňujúc predmet a povahu sporu, správanie sťažovateľa, význam sporu pre sťažovateľa ako verejnoprávneho subjektu, ústavný súd v okolnostiach veci považoval okolnosti veci, deklarovanie porušenia uplatnených práv, príkaz konať, ako aj náhradu trov konania ako také, ktoré už nevyžadovali relutárnu satisfakciu.

19. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 492,31 eur. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je 193,50 eur a hodnota režijného paušálu je 11,63 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) vrátane režijného paušálu a 20 % DPH.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. októbra 2022

Peter Straka
predseda senátu